

MEZŐGAZDASÁGI NÉPOKTATÁS

A GAZDASÁGI SZAKTANITÓK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK HIVATALOS KÖZLÖNYE

Előfizetési díj: Egy évre 8— pengő.
Az előfizetési- és hirdetési díjak a Gazdasági Szaktanitók Országos Egyesülete főpénztárának Kiszállására az 54.135. csekkzámlán küldendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ
SZÉP LÁSZLÓ

Megjelenik augusztus hó kivételével minden hó 1-én. Szerkesztőség: Kiskunfélegyháza
Az egyesület tagjai a lapot tagdíjuk fejében kapják.

A lap kiadásáért felel: PIGNICZKY FERENC elnök, Szekszárd. Kiadótulajdonos: A Gazd. Szaktanitók Orsz. Egyesülete, Szekszárd

Ellenőrzés

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium 111.621—1938. IX. ü. o. szám alatt megjelent rendelete a mezőgazdasági népiskolákban a tanulmányi eredmény és a tanítás módszerének tanulmányozása végett az Országos Közoktatási Tanács szervezeti szabályzatának 19. szakasza alapján kiküldötte **Aigner Gusztáv** mezőgazdasági szakiskolai igazgatót és **Véniss Gyula** gazdasági szaktanitóképző-intézeti igazgatót.

A gazdasági szaktanitói kar teljes tisztelettel üdvözlöi a Tanács kiküldött szakértőit és azon reményének ad kifejezést, hogy nagy gyakorlatuk, hozzáértésük, jóindulatú támogatásuk tekintélyes mértékben járul majd a mezőgazdasági népoktatás kívánatos mérvű kialakításához.

E megbízásokkal teljessé vált a mezőgazdasági népiskolák ellenőrzési elgondolása amennyiben a f. év február havában megjelent 108.486—1938. IX. ü. o. szám vkm. rendelet tartalmazza az egyes tanterületi főigazgatóságok területén működő mezőgazdasági népiskolák felügyeletével megbízott igazgatók kinevezését olyan utasítással, hogy a felügyelők az iskolák pedagógiai és módszertani munkájának ellenőrzéseit lássák el.

A két rendeletben körvonalazott hatáskör azonosnak mutatkozik és csak általános vonatkozású, pedig a mezőgazdasági

népiskolák munkakörének két főtagozata: az oktatás és a gazdálkodás igen sok részletű.

Az iskolafelügyelők a tavasszal első ízben már lelátogatták kijelölt állomásait és ki-ki egyéni felfogása szerint ejtette meg a vizsgálatot, — mert a megbízó rendeletben említett 7000—1935. eln. számú utasítás csupán a gazdasági irányú továbbképzőkre vonatkozóan rendelkezik, ami pedig még gondolatban sem téveszthető össze a mezőgazdasági népiskolákkal — és ebből kifolyóan egyes fórumok hatásköri túllépést észleltek, pedig a másik irányú felügyelet közegeinek megbízása annakidején még csak terv volt.

Az ilyen esetek elkerülése és főképpen az országosan egyöntetű eljárás keresztülvitele érdekében szükségesnek látszik egy apró részletekre kiterjedő és kizárólag a mezőgazdasági népiskolákra vonatkozó felügyeleti eljárás kidolgozása, mert ez iskola-típus speciális voltánál fogva nem vonható össze semmiféle más intézménnyel.

Egy ilyen utasítás megszerkesztését és kiadását nagymértékben megkönnyítené egy felügyelői értekezlet összehívása, ahová a megjelenők készen vinnék elgondolásait, melyeket ott átszűrve konkrét és az élethez simuló javaslat formájába öntenének.

—p.

Az új tanterv és bevezetése.

(Géher Lajos közgyűlési értekezése.)

Az elmúlt tanév iskoláink életében két nevezetes alkotást hozott: a számviteli szabályzatot és az új tantervet. Elnök Úr felhívására az utóbbiról fogok egyet-mást elmondani.

Az 1902. évben kiadott első tanterv 36 éves távlatából felelevenedik lelki szemeink előtt intézményünk akkori kezdetleges és bizonytalan cse-csemőkora. Ez időben alig voltunk még néhányan a szaktanító pályán; rendes gazdasági szaktanítónő még egy sem működött; saját tantermében a mostani iskolák közül csak egyetlen egy tanított; és már megkaptuk a 66.569/1902. sz. rendeletet, vele együtt a tantervet. Intézményünk ezzel az érdeklődés homlokterébe került, a tantervvel pedig az eszme megvalósításához irányítót, buzdítót és vezető kalauzt nyertünk, hogy 36 éven át forgassuk, tanulmányozzuk, tanítási és nevelői munkánkat hozzá méretezzük.

Báró Wlassics Gyula minisztersége alatt Halász Ferenc miniszteri tanácsos, iskolánk megalapítója és megszervezője mondotta: Az eszme és a gondolat megvalósítását ezzel a tantervvel visszük előbbre. Hogy milyen legyen, vagy milyen lesz a gazdasági népiskola, még nem tudjuk. Önök, gazdasági szaktanítók fogják ezt megvalósítani és életrekelteni. Az önök munkásságán és tevékenységén fog eldőlni minden: Egy új iskolafaj megszületése, felvirágozása, avagy pedig sajnálatos bukása.

Mikor néhány év után Halász Ferenc meglátogatott egy gazdasági népiskolát, kijelentette: Boldog vagyok, hogy elgondolásom iskoláját, annak működését és gyakorlóterületét láthatom. Örülök, hogy részleteiben még többet, jobbat és szebbet valósítottak meg elgondolásomnál, ezért biztosított-nak látom a jövőt és az intézményt: a gazdasági népoktatás ügyét.

És valóban az eszméje megvalósult, az elképzeléséből megcsonkított hazánkban is 53 iskola lett, 50 pedig legközelebb létesül 1259 gazdasági irányú továbbképzővel együtt több ezer tanerő használatára a tantervet közel 200 ezer tanítvány évi oktatására.

A régi tanterv tehát bevállotta a hozzá fűzött reményeket, vele és segítségével fejlődtek, gyarapodtak az iskolák, kimélyült és rendszeres lett azokban az oktatás.

Az új tanterv életbeléptetésének kezdetén, csak őszinte megilletődéssel és hálával gondolhatunk a a régre, az elmultra. Ezért elnézésüket kérem, hogy az új tantervről írt dolgozatom első szavai a régítől való rövid búcsúvétel is lett.

A 109.388/1938. IX. sz. rendelettel kiadott új tanterv habár csak szerény füzetecske, mégis sokatmondó, mert csakis iskoláink számára készült. Ezzel megszűnt a közösség a gazdasági irányú továbbképző népiskolával, mivel ennek is külön tanterve készül. Megjelenésig pedig használja a régi, közös tantervet.

A csakis iskolánk számára kiadott tankönyvek, számviteli szabályzat és új tanterv látható jelei az intézmény önállósításának. Érdekes, hogy az iskola nevéből éppen az új tantervvel kapcsolatban cserélték ki az önálló szót mezőgazdasáigira.

Mindnyájunknak feltűnt már, hogy a mezőgazdasági népiskola új tantervében és utasításában a nevelői gondolat és tevékenység nemcsak kidomborodik, hanem erőteljes érvényesülést követel. Egyetlen iskola tantervében sem találjuk a nevelésnek és jellemképzésnek annyi részletét és olyan bőséges anyagát, mint a mi iskolánk új tantervében. Osztályról-osztályra, tantárgyról-tantárgyra haladva szembeötlik ez az újítás, sőt az utasításban egész sorozata van feltüntetve a nevelői kívánalmaknak, a mezőgazdasági népiskola megvalósítandó új célkitűzéseinek.

Eddig is foglalkoztunk a tanulók nevelésével és jellemképzésével, de bevallhatjuk, hogy a régi tanterv alapján inkább a tanításra és a gyakorlati foglalkozásokra helyeztük az idő és a tevékenység nagy részét, míg az ember és gazdanevelést csak másodrangú feladatnak tartottuk.

Most a helyzet megváltozik, mert az új tanterv megköveteli a nevelés kimélyítését és behatóbb érvényesülését, ezzel a nevelés az oktatói munka egyenrangú társává, sőt versenytársává lett. És ez nagyon helyesen van így. A mezőgazdasági népiskola elsősorban nevelő iskola. Ebben gazdasági ismeretekre kell oktatni a tanulókat, de elsősorban hazafias, vallásos és jellemes egyénekké kell őket nevelni. Az elemi iskola nevelői eredményét tehát fokozni szükséges, emellett meg is kell szilárdítani, mert a tanulók ez iskola elvégzésével további nevelésben már alig részesülnek.

Nevelői óra eddig sem volt, az új tantervben sincs ilyen felvéve. Nevelni ugyanis csak alkalomszerűleg lehet, nem pedig külön órák keretében. Ezután tehát még több alkalmat, még több lehetőséget, ezzel együtt még több időt kell fordítani iskoláinkban a nevelői mozzanatokra. S ha ilyenek adódnak, mindenkor meg kell ragadnunk azokat, hogy kihasználjuk. Ha ilyen alkalom nap, mint nap, vagy óráról-órára nem adódna, a tanerőknek kell erről gondoskodniok, hogy a nevelői feladat nagy anyagát elvégezhessék.

Nincs még egy iskola, talán intézmény sem, ahol a nevelésnek annyi és oly sokféle változata, időszerűsége lenne, mint a mezőgazdasági népiskolában. Nemcsak az elméleti oktatásokban levő gazdag tanítási anyag, hanem a sokoldalú szemlélet, a gyakorlati tanítás, a szabad természetben való foglalkozás is mintegy elibünk tárja a nevelés különféle részleteit. Istenfélelem. haza-, föld- és munkaszeretet; Illedelmesség, tisztelet, szorgalom, engedelmisség; jellem, öntudat, akarat stb. képzésre és az új tantervben felsorolt állampolgári, valamint gazdajellem kialakítására valóban igen gazdag tere nyílik iskoláinknak. Ezt pedig minden erőnkkel és igyekezetünkkel fel kell használnunk, ki kell aknáznunk, hogy az új tanterv kivánalmainak eleget tegyünk.

A nevelés részleteire és e részletek miként való érvényesítésére az utasítás főbb vonásokban kellő irányítást ad ugyan, de a tanerők egyéniségei lelkiismeretessége, valamint példaadása lesz a siker elérésében majd a döntő tényező.

Ajánlom hallgatóimnak a szegedi tankerületi kir. főigazgató kiadásában megjelent Szakiskola Kérdések c. könyvet, e tankerület 14 mezőgazdasági népiskolájának ily irányú dolgozatait, hogy az időszerű nevelői kivánalmakról tájékozást szerezzenek jövő munkásságukhoz.

Másik érdekes sajátossága az új tantervnek, hogy a tanítás egyik fontos módszerére, az olvasmánytárgyalásra, az eddiginél nagyobb súlyt helyez, mivel a közismereti tárgykörben szereplő: történelem, földrajz, természeti ismeret és egészségtan tanítását olvasmánytárgyalás alapján írja elő. Az olvasási készség fejlesztését, az önművelődésnek olvasás útján való fokozását, általában a tudásvágynak és érdeklődésnek, nemkülönben a továbbképzésnek ezt a legfontosabb, legeredményesebb megoldását az új tanterv több helyen hangoztatja és megköveteli.

Az olvasás megkedveltetésének, a tanulók lelki világában a továbbképzés és művelődés iránti érzeteknek felkeltésére és állandósítására az olvasmánytárgyalások valóban gazdag lehetőséget nyújtanak. Viszont megkövetelik az olvasó és tankönyv használatát, az iskola ifjúsági és szakkönyvtárának kellő fejlesztését, könyv- és lapállományának céltudatos állandó használatát, minden tanerő részéről a szoktatás útján való ránevelés követelményeit.

A régi tantervből hiányzott az óraterv, azaz nem volt megállapítva, hogy a rendelkezésre álló tanítási időből mennyit fordítsunk a közismereti és gazdasági tárgyakra, mennyit a szemléleti és gyakorlati tanításra. Évek hosszú sora alatt azonban kialakult a helyes rendszer, megállapodást nyert az arány is a tantárgyak időbeosztására és a bevált, általánosan követett rendszert most az új tanterv megrögzítette és óraterv keretében véglegesítette.

Fgyik-másik iskolában eddig követett rendszertelenség és szabad változatosság az új tantervvel tehát megszűnik és minden iskolában ezzel az egységességgel lép életbe.

Igen helyesen és a véglegesítés tényével szabja meg az új tanterv, hogy a nyári hónapokban minden osztálynak heti 5, a téli félévben heti 10 óra a tanítási ideje. Előírja, hogy a nyári félévben a közismeretiek oktatására heti egy, a téli félévben heti négy óra fordítandó. Megszabja, hogy hitoktatás csak a téli félévben heti egy órában van, így a nyári félévben heti négy, a téliben pedig heti öt órát kell a gazdasági tárgyak tanítására fordítani. A tantárgyak oktatási idejét is, azok fontosságához mérten állapítja meg és követeli a kiszabott idő betartását.

Sok iskolában szokatlan lesz a nyári félévben való közismereti tanítás, a gyakorlati foglalkozásoknak heti két-három órára való kiterjesztése, illetve ennyi időre való leszállítása. Másokban talán a női kézimunkázásnak 1 és 1/2 órában és a téli félévben való megtartása, a háztartási és kézimunka tanfolyamok behatóbb felvétele fog majd átmeneti nehézségeket és némi szokatlanságot is előidézni, de mindezek egy-két tanév alatt elmúlnak és az új tantervben felvett óraterv pontos betartásához, ezzel az egységességhez vezetnek.

(Folyt. köv.)

Az új tanterv és a gyümölcsstermesztés tanítása

A mezőgazdasági népiskolákban a gyümölcsstermesztés tanításának tárgyi célja: *Ellátni tanulóinkat előképzettségüknek és felfogóképességüknek megfelelő elméleti, de főként gyakorlati mindazon ismeretekkel, amelyeknek az életben hasznát veszik.* Nevelői célja pedig: *A fák és növények megbecsülése, a természet szeretete és Isten imádása.*

Már a régi tantervünk felismerte a gyümölcsstermesztés rendkívüli fontosságát akkor, amikor mind a három fiúosztályba felvette annak tanítását. Méltán tette ezt, mert nincs még egy olyan foglalkozási ág, amely oly nagy tömegeket mozgatna meg — a legtöbbször nem is kenyérkeresetből, de kedvtelésből — mint a gyümölcskertészet. A leányoknál csak a Háztartástan keretében írt elő az értékesítés, csomagolás és a feldolgozással kapcsolatosan némi gyümölcsstermesztési ismereteket, holott nagyon sok kisgazdaságban a kertek megmunkálása s így a gyümölcsfák gondozása is a gazdaszponyra és a nagyobbacska leányokra marad.

Az új tanterv az I. fiúosztály számára úgy a nyári, mint a téli félévben 2—2 órát ír elő a kertművelésre. Ebből a két órából *egyét mindenesetre a gyümölcsstermesztésre fordítsunk* és fél-fél óra maradjon a szőlőművelésre és konyhakertészetre. Ettől csak kimondottan szőlőtermő vagy bolgárkertészettel foglalkozó vidékeinken tekinthetünk el, ahol természetesen az egy órát a szőlőművelésnek ill. a konyhakertészetre engedjük át.

A II. osztályban a kertészetre a nyári félévben már csak egy, a téli félévben pedig másfél óra esik. Igaz ugyan, hogy a konyhakertészet tanítása elmarad, de ennek ellenében a gyümölcsstermesztés anyaga — azáltal, hogy a III. osztályban már nincs felvéve — annyira kibővült, hogy legalább heti 1 óra szükséges ahhoz, hogy azt becsületesen fel

is dolgozhassuk, a tanulók pedig a legnélkülözhetlenebb alapismereteket elsajátíthassák. A szőlőművelés anyagát pedig heti félórával dolgozzuk fel, természetesen a rendelkezésünkre álló kevés idő miatt sem tehetjük aprólékos részletességgel. Ez még szőlőtermő vidékeinken sem szükséges, mert még a III. osztályban a szőlőművelésre felvétt heti 1 óra alkalmával kiegészíthetjük illetve kibővíthetjük tanulóinknak e tárgyból már korábban szerzett ismereteit. Sőt a III. osztályban főképp a szőlőműveléssel, de egyéb tárgyakkal kapcsolatban is ne mulasszunk el egy alkalmat sem, hogy az I. és II. osztályban nyújtott gyümölcsstermesztési ismereteket elelevenítsük, ébrentartsuk és elmélyítsük. Erre különösen a gyümölcsösben az őszi és tavaszi gyakorlati munkák kínálkoznak a legjobban: a koronarítítás, törzsápolás, védekezés a nyulak ellen, permetezések, trágyázás, fák aljának felásása stb. Mindmégannyi alkalom, amikor a munkák megkezdése előtt vagy után számonkérhetjük az előző években tanultakat.

Leányoknál a III. osztályban a gyümölcsstermesztés már mint önálló tárgy szerepel s a régi tantervvel szemben ez nagy haladást jelent, mert a fentebb említettekén kívül már felöleli összefoglalóan mindazokat az ismereteket, melyeket egy jóra való, a kerti könnyebb munkákban szívesen segédkező gazdaszpony sem nélkülözhet. Már csak azért is jó, ha ezeket a leányok elsajátítják, mert a baromfitenyésztés és a kertészet az, amelyeknek munkáját, *de a jövedelmét is* szívesen engedi át a gazda az asszonynak!

A következőkben csak főbb vonásokban kivanom ismertetni a gyümölcsstermesztés tanítási anyagát. Az I. fiúosztályban a kiindulás 1—2 helyesen telepített gyümölcsös megtekintése, ahol a helyi jól díszlő fajtákat bemutathatjuk. Ugyancsak a helyszínen a fa részeit és azok életműködéseit is ismertetjük. A fák szaporítási módjait az őszi folyamán

gyakorlatilag is bemutatjuk. A vadcsometék gondozását, a szemzést és a helyenként használatos 1—2 oltási módot lehetőleg a faiskolában bemutatjuk és esetleg begyakoroltatjuk. Ugyanúgy az oltványok törzs- és koronanevelését is gyakorlatilag végeztessük, de legalább is bemutatjuk, mert ezen munkák szemléltetése és végeztetése minden magyarázatnál maradandóbb nyomot hagy tanulóink lelkében.

A gyümölcsstermesztés tanításának súlypontja a II. osztályban van. Az I. osztályban főképp alapismereteket nyújtottunk. Végeredményben a legtöbb kiscgazda vásárolja a gyümölcsfát és rendén is van, hogy a szemzések, a csometék felnevelését a faiskolák látják el. *A II. osztályban a tananyag nagyobb része már olyan, hogy azt minden gyümölcsstermelőnek tudnia kell, nehogy a remélt siker helyett bosszúság és elkedvetlenedés legyen munkájának gyümölcse.* A tanítás anyaga: Mire legyünk tekintettel gyümölcsösök létesítésénél? Családi-haszongyümölcsös, fajták kiválasztása és oltványok beszerzése. A helyes telepítés: Talaj előkészítése, a fák helyének kijelölése, gödrök kiásása, az ültetés ideje és módja. A kiültetett fák további nevelése és gondozása (gyökér, törzs és korona). A gyümölcsfák állati kártevői, gombabetegségei és a védekezési módok. A permetezések végrehajtása. A gyümölcs szedése, osztályozása, csomagolása, eltartása, feldolgozása és értékesi-

tése. Végül a gazdasági fák ültetése és gondozása. Kiscgazdaságok fásítása.

A III. leányosztályban a II. fiúosztály anyagát nyújtjuk összefoglalóan. Részletekbe nem mélyedünk, erre időnk sincs, mert a téli félévben felvett heti egy órát a gyümölcsstermesztés és virágkertészet között kell megosztanunk. Kivételt képez a gyümölcszedés, eltartás, *de különösen a feldolgozás, melyet nemcsak részletesen kell tanítanunk, de gyakorlatilag tanfolyamokon be is kell mutatnunk.* Közismert a mi népünk nagyon is egyhangú téli táplálkozása. Mennyivel változatosabbá, egészségesebbé, de egyszerűsmind takarékosabbá is tehetnénk azt, ha megtanítanánk az egyszerű nép leányait arra, hogy a nyári bőség és olcsóság idején mi mindent lehet eltenni, befőzni, aszalni stb. a hosszú és drága télre. Mennyi üres kamra telne meg s lenne a megelégedettség, a jólét, az öröm kincsesbányája!

A gyümölcsstermesztés minden egyes órájának tanítási anyaga szoros kapcsolatban van a természettel, magával az étellel s ez kizárja a száraz anyagközlést és a lélek nélküli tanítást. *A jó nevelőnek tehát ki kell aknázni — minden gyermeki lélek mélyén szunnyadó — a természet szépsége iránti érdeklődést és szeretetet, mert ha ez sikerül, kevesebb lesz a durvalelkű, fátkitördelő gyermek, helyükbe a fát megbecsülő, azt szeretettel gondozó ifjúságot tudunk felnevelni.*

Matós István

Földmives-iskola Jugoszláviában.

Irla: Balatoni Béla

Hajdina-vetések fehér sávjai szaladnak versenyt a kis balkáni vonattal vagy hatalmas Krupp-féle autókarokkal, ritkásan egy-egy zöldelő tarlórépa vagy tengeritábla s azt hinnéd ilyenkor a krajnai ősz fanyar hangulatában, hogy e helyen a jámbor szlovének nem ehetnek egyebet polentán kívül füstizü hajdinakásánál. Pedig ez a mézillatu termesztés hazájában a rendkívül szorgalmas öslakosság évi munkájának már második eredménye.

Az SHS-királyság néhány nagy folyó termékeny völgyét kivéve s leszámítva az örök magyar Bánátot, nem rendelkezik bőségesen mezőgazdasági termőterülettel. Csak a Száva és Dunától délre az Alföld természetes tartozékaként vannak Szerbia északi részén alacsony dombvidékek, melyek földmívelésre alkalmasak. Az Alföld öblökben nyulik be a Drina, Morava és Kolubara mentén s e közöttük elnyúló dombvidékek a Dunántuli halmoknak felelnek meg. Itt legsűrűbb a népesség, Kö-

zép- és Délszerbiában mind gyérebb. Ez az északi övezete Jugoszláviának megkapóan szép tájakban bővelkedik és a tanyás, helyesebben szerez település barátságossá varázsolja a szilvafás dombok vidékét.

Az új nagyhatalom gazdaságföldrajzi fekvéséből adódó messzemenő közgazdasági fejtegetések helyett azonban ülj fel velem kedves Kartársam az itt igen elterjedt polgári járműre s meg nem feledkezve, hogy külföldön vagyunk, az út jobboldalán biciklizzünk ki a kis várostól 10 percnyire fekvő bánági földműves-iskolába. Bájos kis tanítónő a tolmács, a hivatalos nyelven kívül folyékonyan beszéli-a szlovén-vendét: horvát, német nyelvet és ritkán esik meg vele, hogy elvétí a magyar szót. A kerékpárt, melyen napi 28 km-t megy falusi iskolájához, egyszer „párkeréknek” mondja.

Az iskola emeletes, 8 éve fennálló impozáns épület, tude zöld mezőben, meleg piros muskátli virágzik a bejárat két oldalán s az a közvetlenség és őszinte egyszerűség, mely a népi gondolkodásmódját e vidéknek jellemzi, megnyilvánul a park cikornyátlan kertészi kiképzésében. Kalapálás, furás-faragás hangzavara fogad, most építik át, bővítik ki az iskolát nagyobb befogadóképességüvé, az előadóterem félkörben futó, emelkedő padsorai-val egyetemi előadóokra emlékeztet.

Bevezetésül meg kell említenem, hogy Jugoszláviában különálló mezőgazdasági népiskolák nincsenek. Mindenütt megvannak már szervezve a 8 osztályu elemi iskolák s azokban az V. osztálytól kezdve tanulnak gazdasági ismereteket. A mi földműves iskoláinknak felelnek meg itt a banovinai* földműves (paraszt)-iskolák. Ezeket a banovina tartja fenn. Egy-egy tanuló ellátási költsége havi 30 dinár**, melyből 12 dinárt a tanuló fizet meg, a többit a banovina. A jelentkezés egyszerű felhívásra, hirdetésre történik. A tanulmányi idő 8 hónap, ezt a tanulók távol a várostól, egy 97 hektáros birtok gazdaságában élve, az elméleti és gyakorlati gazdálkodás intenzív munkájában öltik.

Az igazgató ing. Franz Nikuz kedves előzenységgel fogad. Otthon érzi magát 167 kat holdas kis birodalmában és valóságos atyja a rábizott növendékeknek, akik mind serdülő legények. Ne

* A jugoszláv királyság 10 banovina-ra (kerület, bánóság) van osztva.

** 110 dinár = circa 12·50 pengő.

csodálkozzunk el, hogy a vezető nem képesített gazda, szakképzettsége e téren is univerzálisnak látszik s életerős új államokban nem az emberek papirosait, hanem tetteit nézik. Az igazgatónak rendkívül eredményes multja van a gazdálkodás és a nagybirtok-kezelés terén. A hivatásos mérnök szervező agilitásával mutatja meg emelettől souterainig a hatalmas épület termeit, fehér szekrényes hálószobáit, a nagy konyhát, vízszivattyuzó elektromotorját, kenyérsütőjét és igen érdekes ruhaszárító berendezését, ahol a meleg levegő 5 perc alatt kiszáritja a tanulók mosott ruhaneműit. (Gondolni kell ilyenre is, a szegény szlovén parasztfiúk nem rendelkeznek gazdag garderobbal.) Mindenemeg látszik a szerető gondoskodás és bőséges pénz-áldozat, a higiénikus épületberendezésen, felszerelésen, szemléltető eszközökön, mindenütt.

Igazgató és két tanár külön épületben, gazdasági alkalmazottak szintén külön laknak. A tanárok egyike állattenyésztési, másika gyümölcs-termesztési tárgyakat tanít. A gazdaság vezetője az igazgató. Hetenként felváltva tartanak reggel 5 órától kezdve ügyeletes szolgálatot. Az, ami nálunk 20%, náluk 30%. A tangazdaság évi jövedelme 20 000—40 000 dinár, ez részben az intézet fenntartására fordítatik; a tanulók ételmezésére, részben pedig a banovinához folyik be.

A major minden szükséges berendezéssel el van látva. Éppen silóznak, amint végigmegyünk a régi birtokból ittmaradt istállók mellett s mivel a villamos szecs-kavágó elromlott, kézzel szecs-kazzák a zöld tengeriszárat, szakszerűen belevágva a csöveket is és bent, a cementtoronyban két béresgyerek táncolva tiporja az erjedő silaget. Csodálkozva hallom az igazgatótól, hogy a falvakban mindenütt van siló és a kisvárosban 50—60 gazda építetett már. Ezekre itt a rendszeres esők miatt nagy szükség is van, mert a takarmány szárítása csak a szerte látható lobrokon történhet. Az eső Szlovenszkóban és Krajnában annyira megszokott, hogy igen sokan hajadonfőtt járnak kisebb esőkben és senki sem ámul el rajta, hogy a paradicsom 2 méter magasra nőtt meg és a paszuly karóira 4 méternyire kuszik fel úton-útfélen. (Az is klimatikus eredetű etnográfiai jelenség, hogy a madár-ijesztő vázak többnyire esernyőt tartanak.) Melegen gratulálunk az igazgatónak neves kertészetéhez s ő szívesen magyaráz (szerencsére beszél németül) vezet tovább a faiskolához, mely impozáns hatást kelt. Csemetefák százai hosszú sorban, bámulatos

ISKOLÁINK ISMERTETÉSE.

41. NYIRBÁTOR.

Nyirbátor nagyközség Szabolcs és Ung e. e. egyesített vármegyék délkeleti szélén, a Nyírség déli részén, a trianoni román határtól 16 km-nyire fekszik.

Nyirbátor területét a honfoglaláskor jazigok lakták. A község közvetlenül a honfoglalás után keletkezett, ahova ősmagyarok telepedtek. A történelem tanúsága szerint lakosaival együtt többször elpusztult és újra épült. Legelső birtokosa a Báthory család volt, amelynek Róbert Károly 1330-ban kiváltságlevelet adott. A kereskedők ebben az időben kötelesek voltak először Bátorban tartani vásárt minden csütörtöki napon, csak azután mehettek vándorutjukra. A község multja igen viharos, hol Szatmár vármegyéhez, hol Szabolcs vármegyéhez tartozott, de volt olyan idő is, amikor az egyik fele Szabolcsé, a másik pedig Szatmáré volt. Báthory István a kenyérmezei ütközetben szerzett zsákmányból építette 1480. körül a történelmi nevezetességű és ma már műemléket képező, — sajnos, pusztulásra ítélt — róm. kath. templomot és minorita rendházat. Ugyanezen alpból építették Báthory György és András a szintén műemléket képező és a közelmúltban restaurált református templomot is. Mindkét templom gót-stilben épült. Volt idő, amikor a községet a Báthoryak mindenemű adózás alól felmentették.

Nyirbátor község később a Bethlen család, majd a Rákócziak és végül a Károlyi grófok tulajdona volt.

A község lakóit legutóbb Károlyi Sándor gróf telepítette ide. A telepes magyarokon kívül svábok és oláhok voltak, akiknek leszármazottaik az idők folyamán teljesen elmagyarosodtak s ma már teljesen magyar anyanyelvűek.

A lakosság vallási megoszlása a következő: református 44%, róm. kath. 21%, gör. kath. 18% és izraelita 17%.

Mint érdekesség említésre méltó, hogy Károlyi egy zsidót sem telepített. Azok lassan, de céltudatos beszivárgással kerültek ide.

A község területe: 14,294 kat. hold. Művelési ágak szerint való megoszlása a következő:

Szántó	10 290 kat. hold,	kereken 71%
erdő	1 448 " " "	11%
legelő	913 " " "	6%
kert és rét	856 " " "	6%
szőlő	315 " " "	2%
nádas és terméketlen	553 " " "	4%
Összesen:	14.294 kat. hold,	100%

A termőföld mind homok. A felületet dombok és mélyedések teszik változatossá. A dombok és emelkedettebb területek talaja mészből szegény, világossárga futó-homok, míg a mélyedéseké kö-

töttebb természetű, szürke és barna, vályogos árnyalatu homok. Ez utóbbi területek e vidék legtermékenyebb talajai. Ezeket rét és kertműveléssel hasznosítják. A gazdálkodás még mindig a régi, elavult háromnyomásos rendszer szerint folyik: 1. Rozs. 2. Burgonya. 3. Ugar. A kisgazdák kezén a birtok már nagyon elaprózódott. Tagosításra égetően szükség lenne, aminek legnagyobb akadálya az, hogy a talajok minősége között óriási különbségek vannak. A határ birtokmegosztása a következő:

Törpebirtok	589 =	3038 kat. hold.
Kisbirtok	332 =	4390 " "
Középbirtok	19 =	3256 " "
Nagybirtok	2 =	3485 " "

Összesen: 1042 = 14169 " "

A község főterményei: a rozs burgonya és napraforgó. Ujabban a gyünölcstermesztés indult nagy lendülettel fejlődésnek.

Az iskola szervezése.

A nyirbátori mezőgazdasági népiskolát a nagym. vallás és közoktatásügyi miniszter ur az 55.926/1900 sz. rendelettel szervezte. Az iskola az 1900. évi nov.7.-én nyílt meg, a minorita rendház egyik ideiglenesen átengedett tantermében. Itt folyt a tanítás 1904. november 4-ig.

Gyakorló terület gyanánt az 1903. évig az 1,2 kat. holdas községi faiskola használtatott. 1903. év tavaszán jelölte ki és adta át a község az akkor 22 kat. hold területet, melyben a községi faiskola területe is bennfoglaltatott. A faiskola kivételével az egész terület mocsaras rét volt, melyen csak egyetlen épület, a lebontott nádfedeles kertmunkás lakás állott.

Iskolaépület.

Gyakorlati munka.

Épület és felszerelés hiányában az 1904. évig a terület feles megmunkálásra adatott ki. E területből ma már csak 20 k. hold áll rendelkezésre, mert a község időnként tenispálya, tüdőbeteg gondozó intézet, strandfürdő és sportpálya céljára 2 kat. holdat kihasított. További kihasítások megakadályozása és a birtok zavartalan használata érdekében a nyirbátori 1612. sz. tkvi. betétben A †XVII. 1—15 sorsz. 1624—1637. és 3189/11. hr. számok alatt nyilvántartott 20 kat. hold jószágtestre a m. kir. vallás és közoktatásügyi minisztérium javára az örök hasznélvezeti jog 1933. évi december hó 23-án bekebelezetett. A terület kataszteri tiszta jövedelme 131.81 korona.

Az 1933. évben a régi faiskola megszűnt. Ugyanakkor új faiskola letesült a község által rendelkezésre bocsájtott 1 kh. 1490 n. öl futóhomokos területen.

Az épületek a birtok legmagasabb pontján emeltettek. A tanügyi főépület 1904.-ben épült, mely magában foglalta az igazgatói lakást is. Az 1907. évben épült a baromfió, 1908-ban a méhes szerszámkamrával. Végre 1912. évben felépült a cselédlakást, istállót, magtárt és gépszint magában foglaló gazdasági főépület, a gazdasági udvaron egy kút és trágyatelep. A magtár az 1931. évben emelet-ráépítéssel bővítetett, végül az 1936. és 1937. évben a tanügyi főépületben a régi igazgatói lakás tantermekké alakított át. Így jelenleg 3 tanterem, 1 munkaterem és 1 irodahelyiség áll rendelkezésre. Az átalakítással egyidejűleg új igazgatói lakás épült, melyben 3 szoba, előszoba, konyha, kamra, fürdőszoba, pince és nyitott folyosó van.

Szorgalmi idő és oktatás.

Az iskolában a tanítás szeptember 4-én kezdődik és június 7.-én végződik. Az iskolának 3 évfolyama van. A tanulók osztályonként és nem

szerint elkülönítve télen heti 10, ősszel és tavasszal heti 5 órai oktatásban és nevelésben részesülnek.

Az egyes tantárgyak heti beosztása a következő:

	Téli időszakban:	Nyári időszakban:
I. Hit és erkölcsstan	1 óra	—
II. Közismereti tárgykör	4 „	1 óra
III. Gazd. ism. tárgyk.	5 „	4 „
Összesen:	10 óra	5 óra

A leányok a rendes tanítási időn kívül időszakos főzőtanfolyam, szabás-varrás, szabásrajz és kézimunkatanfolyamokon vesznek részt. A fiúk részére időszakos kosárfonó, seprőkötő, kefekötő, és fafaragó tanfolyamokat tartunk.

A mezőgazdasági népiskola helyi felügyeletét az áll. elemi iskola gondnokság látja el.

Tanulók és tanerők létszáma az 1928—38. években a nyirbátori mezőgazdasági iskolában.

Tanév	Tanulók			Tanerők		Össz.
	Fiú	Leány	Összes.	Férfi	Nő	
1928—29.	130	143	273	2	1	3*
1929—30.	110	112	222	1	1	2*
1930—31.	105	100	205	1	2	3*
1931—32.	106	121	227	1	2	3
1932—33.	144	138	282	1	2	3
1933—34.	170	210	380	1	2	3
1934—35.	214	223	437	2	2	4
1935—36.	238	231	469	2	2	4
1936—37.	236	243	479	2	2	4
1937—38.	214	239	453	2	2	4

Az iskola fekvése és talaja.

Az iskola a gyakorlóterülettel együtt a vasútállomástól 2 km. a község központjától 0,5 km. távolságra fekszik. A gyakorlóterület a belsősséggel közvetlen összefüggésben áll, csupán az 1 kat. 1490 □-öl faiskolai terület esik az iskolától 3 km. távol.

A gyakorlóterület talaja a környező területektől mélyebben fekszik. Felülete hullámos. A mélyebb helyeken a talajvíz már 1 m. mélységben is megtalálható. A talaj összetétele annak magassága szerint változik. A legmélyebben fekvő területrészek talaja homokos vályog, a középmélyen barna vályogos homok, a magasan fekvőké pedig az előbbiekénél kissé világosabb és lazább homok.

A faiskola talaja sárga, sivár futóhomok. E terület felszíne erősen hullámos. Mindkét terület talaja mészen szegény.

A birtok megoszlása.

I. Tanügyi terület	— kat. hold	1490 □-öl
II. Mezőgazd. terület	15 „ „	200 „
III. Kerti telepek	4 „ „	490 „
IV. Műv. kívüli területek	1 „ „	950 „
Összesen:	21 kat. hold	1490 □-öl

* Hábórus évjárat tankötelesei.

A mezőgazdaságban az 1938. évig bezárólag négyes vetésforgó volt: 1. Takarmány. 2. Őszi gabonafélék. 3. Kapás növények. 4. Tavaszi gabonafélék. 5. Forgón kívül lucerna és rét.

A 45.801—1938. V. 3. ü. o. VKM. sz. alatt jóváhagyott új üzemterv szerint az 1939. évtől kezdve 6-os vetésforgót állítunk be.

1. Takarmánynövények.

- a) szöszösbükköny rozssal, utána csalamádé istállótrágyázva 800 n. öl.
 b) zabosbükköny 1 kh.
 c) borsós csalamádé 800 „

2. Őszi gabonafélék.

- a) rozs műtrágyázva 1 kh.
 utána szöszösbükköny rozssal 800 n. öl.
 b) őszi árpa műtrágyázva 1 kh.
 utána tarlótengeri 1200 „

3. Kapásnövények: (Istállótrágyázva.)

- a) takarmányrépa 1 kh.
 b) bányai lófogú tengeri 800 n. öl.
 c) szegődményföld 800 „

4. Tavaszi gabonafélék:

- a) árpa 800 n. öl.
 b) zab 1 kh. 800 „

5. Kapásnövények: (Istállótrágyázva)

- a) korai magyar tengeri 800 n. öl.
 b) burgonya 1 kh. 800 „
 c) szegődményföld 800 „

6. Őszi gabonafélék:

- a) buza 1 kh. 400 n. öl.
 utána tarlóba muhar
 b) rozs 1 „ 1200 „
 utána csalamádé istállótrágyázva 800 „

7. Forgón kívül:

- a) lucerna 1 kh. 800 n. öl.
 b) rét 1 kh. 1000 „

A mezőgazdasági terület százalékos kihasználása.

Kalászosok	6 kh.	=	39.67%
Kapások	4 „	=	26.44%
Takarmányok	5 „ 200 n. öl.	=	33.80%

Összesen: 15 kh. 200 n.öl 100.—%

A gazdaság átlagtermései kat. holdanként.

A termény megnevezése és évi átlagtermése q-ban:

Év	Buza	Rosz	Ő. árpa	T. árpa	Zab	Teng.	Burg.	T. répa
1929.	8·62	18·33	—	—	10·41	26·22	75—	210—
1930.	13·69	13·88	13·55	13·41	11·85	16·22	73·14	450—
1931.	10·85	9·98	15·02	7·75	8·73	18·34	59—	480—
1932.	7·18	13·14	15·12	13·88	7·89	24·60	54·65	355—
1933.	12·87	19·19	15·95	12·32	12·78	23·75	80—	288—
1934.	16·94	15·13	13·96	8—	12·68	23·31	58·74	228·56
1935.	10·19	14·11	—	—	11·24	13·90	44·09	200—
1936.	15·28	15·57	—	—	12·77	25·88	55·01	400—
1937.	11·15	11·57	16·94	13·28	12·13	32·12	54·80	360—
1938.	15·42	17·41	20·29	12·57	11·22	30·80	48·76	380—
Átlag:	12·21	14·83	15·83	11·60	11·17	23·52	61·31	335·15

Szarvasmarhaállomány, háttérben a gazdasági főépület.

Az iskola állatállománya.

- 2 drb. arabsfélvérrel javított magyar tenyészkanca
 1 „ „ „ „ idei csikó
 1 „ „ „ „ 2 éves csikó
 3 „ magyar pirostarka tehén
 2 „ üszöborjú
 2 „ mangalica koca
 6 „ malac
 30 „ vörös-izlandival javított sárga, magyar tenyésztűk és kakas
 3 „ emdenivel javított magyar lúd
 4 „ pekingivel javított „ kacsa és még el nem adott szaporulat.

A kerti telepek területi megoszlása.

1. Faiskola 1 kh. 290 n. öl.
 2. Anyagyümölcsös a faiskolában 1200 „
 (80 drb. 1933. évi telepítésű termőfával)
 3. Öreg gyümölcsös 80 drb. 1904. évi telepítésű öreg fával 1000 „
 4. Törpe gyümölcsös, Duszén alanyon nevelt 81 drb. 1927. évi telepítésű fiatal fával 800 „
 5. Konyhakert 3-as forgóval és forgón kívüli területtel 600 „
 6. Szőlő 800 „
 7. Fűzes 300 „
 8. Kísérleti tér 300 „

Összesen: 4 kh. 490 n. öl

Az iskola vagyona 1937. év végén.

Tanügyi vagyon	21.779 22 P
Gazdasági vagyon	9.943 12 „
Összesen:	31.722 34 P
Az 1937. évi tisztajövedelem	1371 56 P.
Kat. holdankénti tiszta jövedelem	80 68 „

Kiállításokon való részvétel.

1930. nov. 30-tól december 2-ig Debrecenben, ahol nemesített parlagi fehér pulykával I. díjat nyert.

1930. dec. 4-től 8-ig baromfikiállításon Budapesten, ahol nemesített parlagi ludakkal I. és III. díjat nyert.

1931. márc. 20-25-ig Budapesten nemesített parlagi ludakkal II. díjat nyert.

1934. szept. 29. okt. 8-ig országos gyümölcskiállításon elismerő oklevelet nyert.

1934. október hóban gyümölcskiállítás Nyirbátorban, ahol elismerő oklevelet nyert.

1935. ben háziipari kiállítás Nyirbátorban.

A két utóbbi kiállítást az iskola tantestülete rendezte.

Az iskola bekapcsolódása a község gazdasági életébe.

Nyirbátor község határának mintegy 50%-a dombos futóhomokos terület, melyre a múltban a gazdák borszőlőt telepítettek. 1920. óta a termelt bor ára a termelési költségeket nem fedezte. 1930-ban az iskola mozgalmat indított a futóhomokos területnek gyümölcsfákkal, csemegezőlővel való betelepítésére és akácerdők létesítésére. E célok könnyebb megvalósíthatása érdekében, 1933.-ban az iskola futóhomokon faiskolát létesített, ahol a

1904-ben ültetett Arabitka körtefa.

telepítéshez szükséges oltványokat neveli és csemegezőlővesszőket gyökereztet. Az akácerdők létesítéséhez szükséges akáccsemetéket a lakosság a helyben létesült állami erdészeti csemetekertből ingyen kapja, míg a vidéknek legjobban megfelelő fajtájú gyümölcsoltványokat és gyökeres szőlővesszőket az iskola önköltségi áron bocsátja a telepíteni akaró gazdák rendelkezésére.

Az erős lendülettel megindult gyümölcsfa-telepítéssel párhuzamosan az iskola tantestülete arról is gondoskodott, hogy a lakosság a gyümölcs-termeléshez szükséges szaktudáshoz is könnyen hozzájuthasson. Tanácsokat ad, előadásokat tart és évről-évre megisméltendő gyümölcsészeti tanfolyamokat rendez. E tanfolyamokon az érdeklődők száma 50—60 szokott lenni.

A gyümölcsstermesztés iránti érdeklődés felkeltése érdekében 1934.-ben a gazdák bevonásával a gazdakör hatalmas termét megtöltő szépen sikerült gyümölcskiállítást rendezett az iskola tantestülete. Ugyanebben az évben létesült a „Töviskes” nevű dűlőben az 51 holdas termelészövetkezeti gyümölcsöskert, melynek irányítója és elnöke Szemerédy János igazgató.

Eredményes hatását az iskola más téren is gyakorolja Nemesített vetőmagvakat, baromfi tojásokat cserél, tenyészállatokat ad el és szaktanácsokat ad. Mindezekkel a község és a közvetlen környék lakóinak anyagi jólétét iparkodik emelni.

Az iskola tanerői.

Az iskola 4 tanerős. Jelenleg 5 tanerő működik az iskolánál. Ez idő szerint igazgatója Szemerédy János, 1929. nov. 28. óta. Gazdasági szaktanító Báthly László, szaktanítónők Szurmó Gizella, Weiland Piroska és Desits Borbála.

Az iskola első igazgatója és megszervezője Kammel Ferenc volt, aki 37 évet szolgált ennél az iskolánál. 1900. okt. 1-én fiatalos erővel, lelkesedéssel és szakavatott kezekkel rakta le alapját a már Bátorban számottevő intézménynek. Jelenleg jól megérdemelt nyugdíját élvezzi, adja Isten, hogy minél tovább!

A múltban ennél az iskolánál működtek: Néhai Mezőné Gabori Erzsébet, néhai Mezőné Lehoczky Ida, vitéz Mártháné Paulik Irma, Kovács Adél gazdasági szaktanítónők, Marschall Ella polg. isk. tanárnő, vitéz Mártha Gábor, Balatoni Béla, Lakatos István, Fáth Imre, Erendits Endre gazdasaktanítók.

Az iskola tanerői heti 20—25 órát tanítanak, egyéb elfoglaltságukkal együtt heti 60—65 órán át dolgoznak.

egyöntetőségben sorakoznak fel s alig 3—4 fajváltozatot képviselnek. Így az almából Batul, Jonathán, Csillagos renét található 1 méteres sortávolságban a fogatos műveléshez alkalmazkodva. Vidám lányok dolgoznak a pihenő szakaszon és kézenfekvőnek tartjuk, hogy 1800—2000 pengő a faiskola évi hozama.

Amint továbbmegyünk, lassan kibontakozik előttünk az iskola „lelkisége“, nevelő hatásának varázsa, mely mindenütt a vezető egyéniségétől függően fejlődik. Minden hypokrizistól, ki nem forrott tudományosságtól mentes, egyszerű, vonzó, termelő gazda-egyéniesség, aki nem számeredményekkel, hanem alkotó tettekkel mutatja meg munkálkodása súlyát. A baromfióiba megyünk s megtudjuk, hogy minden 150 tojásnál kevesebbet adó tojót-kiselejteznek, a többiek 1 évig bentmaradnak megfigyelés alatt a zárt telepen és az egyszerű. bőrös csapófészek ellenőrzése szerint kerülnek tenyészcsoportokba. Látunk magasvérű lovakat, nemestartású csikókat, 21 drb tehenet és a szérűben messze környéken fel nem fedezhető szénakazlakat

is. A pázsit mindenütt üde zöld, megnyugtatólag hat az emberek kedélyére és a mi alföldi nyári aszályunknak — úgy tűnik fel most — mintha része volna a buza acélosságának, a gyümölcsök utolérhetetlen aromájának kitermelésén kívül a magyar faj heves vérmérsékletének, agresszivitásának, nagyszerű képességeinek kifejlesztésében is.

Elköszönünk az igazgatótól, a gyakorlat tudósától, aki meleg szívvel hív meg jövőre is, mikorra teljesen kiépül intézete. Üdvözlöm a magyar gazdasági népoktatás munkásai nevében és tolmácsolom az ő kartársi kedves üdvözlését.

* * *

Szürke párában uszik a csendes Muravölgye, amerre járunk, a sötétzöld pompában álló erdők már ködöt lehelnek reggelenként és mintha régmúltjukba vesznének a két Zrinyi-oglu és Szapáryak romló sasfészeki. Amint a szeptemberi verőfény magasba emeli a ködfelleget, — felszakadozva száll messze északra, mint nehéz sóhajtás, a boldognak hitt magyarok hazája felé.

Takarmánytoronyok építése kisgazdaságokban.

A takarmányok hideg erjesztése kisgazdaságokban nem terjedhetett el hazánkban, mert a gazdák anyagi helyzete, illetve a gazdaság jövedelmezősége a multban új befektetést, építkezést kizárt. A gazdatársadalom anyagi helyzetével lépést kell tartani a gazdaság berendezésének. A kisgazdák anyagi helyzetének lényeges javulásával gazdaságuk berendezésének is javulni kell. Előbbi közleményemben rámutattam arra, hogy legjövendőbbben több takarmánytermesztéssel, állatállományunk gyarapításával fejleszthetjük a kisgazdaságokat, valamint iskolagazdaságainkat is.

Takarmányozásunk változatossága, növénytermesztésünk megfelelő aránya, éghajlatunk és a takarmányok legelőkétebb eltartása szempontjából a siló kukorica és a siló takarmányok mellett kell állást foglalni iskoláinknak országos viszonylatokban. A siló építés tökéletesítését kíván, ami igen jól meghozza kamatait. Dunántúlon nagyszámú kisgazdaságban egyszerű, de hideg erjesztésre tökéletesen épített silók vannak. A kezdeményező szükségesnek és jövedelmezőnek tartják befektetésüket.

Vannak szélsőséges technikai áramlatok, amelyek a silóépítést szükségtelennek tartják. Visszatérnek a zombolyai kazalhoz, de a felaprított takarmányhoz erjesztést irányító készítményeket kevernek, amelyeket különböző néven hoznak forgalomba. A készítmények szakirodalmunk szerint igen sok formalint is tartalmaznak. Lényege az, hogy a zombolyás kazal régebbi meleg erjesztéses módszerét a jobb hideg erjesztésre váltja át.

A silóépítés elvetése szélsőséges irányzat, akárcsak a pazar berendezésű meleg erjesztéses eljárások. A Köztelek 1938. év 57—58. számának 509. oldalán Nemes János gróf gazdaságában — kísérletre — összerakott kútgyűrűkben silóztak. A silóépítésnek ez a gyors és szükségszerű megoldása az erjesztés lefolyásának ideálisan megfelelő. Hát ránya, hogy költséges, mert (átmérő 80 cm) 5016 cm² alapterülettel 6 m magasságban is csak 3 m³ silótakarmányt fogad be, ami egy számos állatnak a téli szükséglete napi 10—15 kg silótakarmány etetése mellett. Megtöltése és a takarmány kiemelése még csigával is nagyon körülményes. Egyszóval az alakterület és magasság aránya nem megfelelő.

Kicsi az alapterület, ez teszi költségessé a kútgyűrűkben való silózást.

A silókukorica, mint a takarmányrépa, vizenyős téli alaptakarmány. A silógazdálkodás annál kifizetőbb, minél jobban háttérbe tudja szorítani a takarmányrépa termesztését. Dr. Zajtai Artur hazai takarmányozási viszonyaink mellett — minthogy legtöbb gazdaság répát is termeszt — 3 m³ silótér fogatot számít 1 számos állatra. Egy m³ savanyított silótakarmány súlyát 8 q-nak veszi. Ezzel szemben Kirsch és Hildebrandt külföldi viszonylatokban 7 m³ silóürt számít számos állatonként. Egy m³ silótakarmányt átlag 750 kg súlyúnak állapít meg.

A siló ürtartalmát számos állatainkhoz vesszük. A hengeres alakú silók a legjobbak, de teljesen megfelelők a lekerekített szögletű, négyzetes alakú silók is. A siló alapterületének és magasságának méreteit részint a számos állatok, de lényegesen az a körülmény állapítja meg, hogy naponta 4—5 cm savanyított takarmányt szükséges — a romlás elkerülése miatt — a megkezdett takarmányból lefogyasztani. A silóépítésnél figyelembe kell még venni a takarmány súlyának nyomását, amire az erjesztésnél szükség van, azért a silónak legalább 4—5 m magasnak kell lenni (Kovatsits L.) Hazai takarmányerjesztő kis- és nagygazdaságaink az első siló után megépítették a második, sőt a harmadik silót is. Kialakult gyakorlati vélemény, hogy inkább két kisebb alapterületű silónk legyen, mint egy kétszerakkora alapterületű. Kisgazdaságokban a nagy alapterület nem szükséges, mert a kisgazda nem méretezheti silóját úgy, hogy a berakáskor állatokkal tiprassa a takarmányt. A kisgazda nem építhet nagy alapterületű silót azért sem, mert csak 1—2 cm silótakarmányt szedhetne le naponta, amiért a takarmány esetleg megromlik. — Egy silója túlságosan magas lenne, ami az építkezést is nagyon drágítaná, ezért két alacsonyabb siló építése szükséges. A kisgazdáknak ragaszkodniok kell a dupla silóhoz, mert kis teljesítményű szecska-vágó gépeikkel nem tudnak nagy alapterületű silót rövid idő — 2—3 nap — alatt megtölteni.

Tíz számos állatra a következőképpen helyes méretezni silóinkat: 2 drb 4 m² alapterület, 4,5 m magasság (és 50 cm silótoldalék az ülepedésre) mellett 36 m³ ürtartalmú silóba 288 q silótakarmány fér, napi 15 kg etetése mellett 6 téli takarmányozási hónapon át elegendő, ha naponta 4—5 cm magasságot szedünk a silóban levő takarmányból.

Törpebirtokok üzemük kezdetlegessége miatt silógazdálkodásra nem rendezkedhetnek be.

A siló méretarányai fogják megadni költségességét. A nagyobb alapterületű silók kevésbé költségesegek bizonyos határig. A siló építési költségét m³-kint szokták kifejezni. Az építés akkor olcsó, ha a földbe lehet leépíteni, ami csak kedvező talajvíz mellett lehetséges. Az építési anyag vidékenként változhat.

Az építési költségen úgy takarékoskodhatunk ügyesen, ha a silót épületfalakhoz építjük. Az épületekbe beépített silókat pajtasilóknak nevezik. Hazánkban pajta építése a dunántúli gazdaságokban szokásos. Az Alföldön ritkán találunk a kisgazdáknál zárt pajtákat. A beépített silók kisgazdaságokban terjednek, ezért parasztsilónak nevezték el igen helyesen, mert kisgazdaságokban ez az építési rendszer a legolcsóbb.

Beépített siló költségesebb, mint a szabadon álló veremsiló. Beépített silót is lehet, sőt a talajvíz állása szerint gazdaságos is a földbe süllyeszteni. Beépített silót magas talajvíz, veremsilót kedvező talajvíz viszonyok mellett célszerű építeni.

Kovatsits László kipróbált silókísérletei és gazdálkodása mellett a pajtasilók építésére ad útbaigatásokat, amelyekből kisgazdaságokra vonatkoztatva a következőket vettem át.

Kovatsits silókamráinak alapterülete 12 m², magassága 5,75 m, ürtartalma 138 m³, amibe 1104 q silótakarmány fér. Ez a tömeg nagy oldalnyomást ad. Az épület meglevő 40 cm-es téglafalait silófalaknak használták fel, még hozzáépítettek derékszögben két falat, de ezek vastagsága 30 cm. A silókamrákon két 65×65 cm-es kiszedő nyílást építettek, ezek olyan magasságban vannak egymástól elhelyezve, hogy a takarmányt azokon villával könnyen lehessen kirakni. A kiszedő nyílások elzárására fahornyokba beilleszkedő egyszerű deszkaajtók vannak. A silófenék döngölt agyag. A falakat megkívánt vízállóságuknak biztosítására 2 cm-es cementhabarcs simítással kell ellátni. — Keverési arány 1 : 2. — A még nedves cementhabarcs vakatra tiszta cementet szórtak rá, amelyet vas simítóval simára csiszoltak. A falakat még védőmázzal is — bitumenes készítmények — bevonják. A védőmáz nem feltétlenül szükséges, mert a falak le-súrolása, meszelése a védőmázt helyettesíti, a fal a silósavaknak így is eléggé ellentálló. Egyszerű csigára van még szükség, amit a siló fölé kell szerelni. Kovatsits silóit nagy méretre építette. Kis-

gazdáknak 10 számos állatra két siló építése esetén, egyszóval kisebb silóknál nincsen szükség vastag falakra, hiszen a megterhelés mindössze mintegy 300 q, amely lefelé érvényesül és aránylag nem nagy az oldalnyomás. Teljesen megfelelő egysoros téglafal, cementhabarccsal összerakva, méterenkint vasbeton gyűrűvel, esetleg szintén méterenkint a téglasorok közé 6 mm-es vasgyűrűt helyezünk el. A 2 cm-es cementhabarcs és a simitás feltétlenül szükséges. A kiscgazda silójához nélkülözhetetlen a silótoldalék is 50 cm magasságban, mert a toldalékkal tudja kisméretű silóját az ülepedés miatt kihasználni. A silótoldalék készülhet deszkából, fontos kelléke, hogy a fal felületével pontosan találkozzon. A pajtasilónak földalatti része a veremsiló építése alapján is történhetik, ha ebben az épület alapja, vagy más szempont nem befolyásolja.

A veremsiló építését Groffits Gábor ismertette hazánkban, lényege a következő:

Veremsiló építése csakis kedvező talajvíz mellett lehetséges. A veremsilók keskeny átmérővel (legfeljebb 5 m) épülhetnek. Mélységük 5—6 m. A földalatti résznek 70—80 cm-en — a fagyhatáron alul — fala a föld, amelyre 3 cm cementhabarcs réteget kennek rá. A fagyhatártól a földszínig egysoros téglafala van. A földszintől a felmenő fal valamivel erősebb, de mivel csak 1½ m magasan van a föld színe felett, nagy nyomásnak nincsen kitéve. A felmenő falon ablak helyett egész magasságban 40—50 cm széles nyílást szoktak hagyni a takarmány ki-berakására. Telőre is szükség van, de miután a kirakott föld a siló köré kerül, befedése nem sok gondot okoz, akár tengeriszárral is fedhetjük. Veremsiló építését Groffits Gábor leírása után házilag elkészíthetjük.

Nem üzemszerűek hazánk kiscgazdaságaiban a német rendszerű nagy költséggel megépített silók. Hazai viszonylataink a német silógazdálkodástól eltérnek.

A silózás gyakorlati eljárásának és a takarmányozás irodalmát kiscgazdaságokra vonatkoztatva a következő közleményemben dolgozom fel.

Kristóf András.

— **A jövő utja kifürkészhetetlen! Gondoldj a holnapra! Ne késlekedj belépni az Eötvös-Alap Önszegélyző és Családjóléti Osztályába!**

H I R E K

— **Nyerges Ferencet** a vallás és közoktatásügyi miniszter f. évi szeptember hó 7 én kelt 49.683/938. sz. rendeletével óradijas helyettes gazdasági szaktanítói minőségben alkalmazta és szolgálatára az egri mezőgazdasági népiskolához osztotta be.

— **A nagykörűi** áll. mezőgazdasági népiskola f. év szeptember havában megjelent ismertetésének kiegészítésére közlöm, hogy az iskola Biró Antal igazgató vezetése mellett 1929. évig szépen fejlődött. Épületeit fokozatosan az iskola jóvedelméből emelte minden községi és állami támogatás nélkül. Ezen időben élvezett államsegély az iskola területére betáblázott bankkölcsön fedezésére lett fordítva. Igazgatóság.

— **Új módszerek a gyümölcssteleptetés és ültetés terén.** Erről ír a Növényvédelem és Kertészet most megjelent legújabb száma. Cikkeket közöl még a kaliforniai pajzstetű őszi irtásáról, az új ültetésű gyümölcsfák kezeléséről, permetezéséről, a vörösborok színéről, a must ellátásáról, az arzénal permetezett alma mérgező hatásáról, a hernyófogó kötelek jelentőségéről, a gyümölcsös teendőiről stb. A dúsán illusztrált, színes gyümölcsképet is közlő két szaklapból a „Növényvédelem” kiadóhivatala (Budapest, V. Vécsey-u. 4.) egy alkalommal díjtalanul küld e lapra való hivatkozással mutatványszámot.

— **A Magyarországi Tanítók Eötvös-Alapjának Önszegélyző és Családjóléti Osztálya** módot nyújt valamennyi tényleges és nyugdíjas tanügyi alkalmazottnak, hogy önmaga és családja jövőjéről fillérek ellenében gondoskodhasson. Az Önszegélyző és Családjóléti Osztály keretén belül ezidő szerint I. Temetkezési-, II. Családbiztosítási-, III. Takaré-, IV. Gyermekbiztosítási osztályok, illetve tagozatok állanak a belépni kívánók rendelkezésére. Biztosítások orvosi vizsgálat nélkül havi 1—5 pengős díjak mellett köthetők. A Gyermekbiztosítási osztályba korlátozás nélkül, nem tanügyi alkalmazottak gyermekei is felvehetőek. A takarékosági hajlam fejlesztése céljából minden biztosított gyermek külön perselyt is kap. 12 évnél idősebb gyermekek számára különleges módok. Az Önszegélyző és Családjóléti Osztály elfogad és a legelőnyösebb feltételek mellett közvetít mindennemű: élet-, tűz-, betörés-, jégkár-, baleset-, autó-, szavatossági-, stb. biztosításokat is. Érdeklődőknek készséggel nyújtunk bővebb felvilágosítást. Kérjen még ma tájékoztatót és belépési nyilatkozatot a Magyarországi Tanítók Eötvös-Alapja Önszegélyző és Családjóléti Osztályától Budapest, VIII. Szentkirályi u. 47. az Eötvös-Alap székházában.

Egyesületi élet.

Választmányi ülés.

Országos egyesületünk tisztikara és választmánya f. év október hó 7-én Budapesten a Tanítók Házában választmányi ülést tartott, melyen a választmánynak csaknem valamennyi tagja résztvett.

Elnök szeretettel köszönti a választmány megjelent tagjait és évi jelentését az alábbiakban tette meg:

A mult közgyűlés határozata folytán a tagdíjhátralékosokkal szemben 8 esetben pert indított és ezeket az egyesület meg is nyerte.

Az elnökség egész évi munkássága a legjobb eredmények jegyében tolyt le. A különböző felterjesztések és kérések nagyrésze kedvező elintézészt nyert.

Az idei tanulmányi kirándulásra a „Füvészkert“ megtekintését javasolja. Több helyre volt tervbe véve kirándulás, de azokat technikai okokból nem lehetett megvalósítani.

Az idei Országos Mezőgazdasági Kiállításon az iskoláink nagyon szépen szerepeltek, melyből kifolyólag az OMGE köszönő iratot juttatott az elnökséghez.

Balatoni Béla kartársunk újabb tanulmányi szabadságot kapott és helyette ideiglenesen Temessy Ilona kartársnő vállalta egy évre a könyvtárosságot. Majd ismertette a közgyűlés tárgysorozatát.

A pénztáros jelentéséből az egyesület vagyoni állapotáról kaptunk tiszta képet, mely megengedhetőnek tartja, hogy a tagdíjakat az egyesület csökkentse. A jövő évi költségvetést pedig változatlanul elfogadja, ugyanúgy a könyvtáros jelentését is.

A főszerkesztő jelentéséből kitűnik, hogy a lap megjelenése milyen nehézségeknek van kitéve. Javasolja, hogy a szerkesztő, kiadó és lappénztáros egy személy legyen. A választmány a javaslatot elfogadta.

A választmány köszönettel vette tudomásul, hogy a „Kalász“ a tőle vásárolt nyomtatványok után 526 P 70 fill. visszatérítést utalt ki az Egyesületünknek, mely

összeből 350 P-t tanulmányi segélyre fordíthatnánk. Javasolja a közgyűlésnek, hogy Molnár Sándor, Ferencz József, Matós István, Szemerédy János, Gáspár János v. Gyutay István, Czakó József kartársak gyermekeinek tanulmányi segélyképen ítélje oda.

Közgyűlés.

Rendes évi közgyűlésünket 100 egyesületi tag részvételével október hó 8-án délelőtt 9 órai kezdettel tartottuk meg Budapesten a Tanítók Háza dísztermében.

Megjelenésükkel tisztelték meg közgyűlésünket a vallás- és közoktatásügyi minisztérium részéről Gróf Kuun István miniszteri tanácsos, dr. Loczka Alajos, dr. Gulácsy Sándor szakoktatási főigazgató, dr. Papszilágyi László tanácsos, dr. Fedora D. Sándor tanügyi titkár, Véniss Gyula gazd. szaktanítóképző igazgatója.

Hiszekegy elmondása után Pigniczky elnök meleg szavakkal emlékezett meg vitéz nagybányai Horthy Miklós Magyarország kormányzójának 70-ik születése napjáról. Ugyancsak meleg szavakkal emlékezett meg Magyarország első királyáról Szent István királyról. Majd köszöntötte a közgyűlésünkön megjelenő illusztris vendégeket.

Géher Lajos szakelőadó „Az új tanterv és bevezetése“ című értekezését az előadó betegsége miatt Helyes Endre kartársunk olvasta fel. Értekezésében megvilágította a gazdasági szaktanítók munkáját az új tantervben lefektetett gondolatok, célkitűzések és a gyakorlati életben való helyes felhasználás céljából.

Az elnök a rendkívül értékes munkáért Géher Lajos szakelőadónak hálás köszönetét fejezte ki.

Elnöki beszámolójában mély részvétellel emlékezett meg Prókay Miklósné Jászay Lenke kartársnőnk elhunytáról. Majd beszámolt az egyesület egyévi működéséről és az ezidő alatt történt fontosabb egyesületi eseményekről.

A számvizsgáló bizottság tette meg 1937—1938. évi egyesületi számadások átvizsgálásáról jelentését. Valamennyi pénztári számadást rendben találtak. A pénztárosnak lelkiismeretes munkájáért a közgyűlés köszönetet mond.

Pénztáros felolvassa az 1938—39. évi költségelőirányzatot, melyet a közgyűlés egyhangúan elfogadott. Ugyancsak elfogadta az ödüllőház gondnokának és a könyvtáros jelentését.

Tanulmányi segélyek odaitélésénél, úgyszintén a tanulmányi kirándulást illetően a választmány javaslatát fogadta el a közgyűlés.

A közgyűlés befejeztével a Tanítók Házában közös ebéd volt, mely után fél három órakor a Fűvészkertet tekintettük meg.

Minden Kartárs tudomására!

A f. évi október hó 8-iki közgyűlés egyhangú határozatából kifolyólag hivatalosan felszólítok minden kartársat, hogy amennyiben 2 évi (16 P) egyesületi tagdíjnál nagyobb hátraléka van, azt 1939. évi január hó 8-ig saját érdekében annál is inkább fizesse be főpénztárunkba, mert ellenkező esetben „tagdíjpernek” teszi ki magát.

A közgyűlés rendelkezése folytán a behajtások 1939. év január hó 10-én egyszerre indíttatnak meg. Kötelességemnek tartom még azt is közölni az eddigi tapasztalatok alapján, hogy egy-egy per 30—40 P külön költségbe kerül esetenként.

Végül a magam személyére vonatkozólag legyen szabad azt kérnem minden kedves kartárstól, hogy 16 P-n felüli tartozási kötelezettségüknek eleget tenni sziveskedjenek, hogy csekélységem kikerülhesse a rendkívüli kellemetlen, sok munkát adó perléseket.

A közgyűlés 12 P-ről 8 P-re szállította le a tagdíjakat. Amennyiben minden tartozás befolyik, még további tagdíjleszállításról lehetne javaslatot tenni.

Erősen bízok, hogy minél kevesebb esetben kell a közgyűlés szigorú határozatát végrehajtanom. Ebben a reményben maradtam

Szekszárd, 1938. október hó 10-én

kartársi tisztelettel:

Pigniczky s. k.
orsz. egyes. elnöke.

Főpénztári kimutatás

a G. Sz. O. E. rendes és pártoló tagjainak számlakivonatáról, azzal a megjegyzéssel, hogy: 1. a tartozásokat terheli az áthozott maradvány, valamint az 1939. évi június 30-ig esedékes tagdíj, 2. a lerovásokba beszámítottam a teljesített befizetéseket, valamint a tanulmányi kirándulásra, választmányi gyűlésekre megállapított téritményeket. A kimutatott végösszegek tehát az 1938. október 20.-i zárlatot tüntetik fel. Tisztelettel kérem az anyagi ügyek sürgős rendezését. Felvilágosítás kérése esetén válaszbélyeg melléklendő, ellenkező esetben a postadíjat kénytelen lesznek felszámítani.

A) Rendes tagok tartozásai:

Alexy Pál 208·33, Ambrusné Zádory Anna 26·—, Andor Ferenc 14·40, Antalócy Etelka 8·—, Ábrányi Ilona 8·—, Balatoni Béla 8·—, Balogh Mária 7·—, Bartókné Bodross Ilona 8·—, Báthor Margit 10·60, Belle Lajos 7·55, Bellené Nágele Anna 25·99, Benke Ferenc 10·—, Bélafy Károly 8·—, Bélaфыné Csutoros Aranka 8·—, Bihary Lajos 8·—, Biró Antal 20·05, Biró Teréz 1·50, Boros Mihály 2·70, Bors Ignác 11·82, Braun Agoston 8·—, Brennerné Gebe Ilona —, Buday Gusztáv 7·40, dr. Csicsákné Szomolányi Mária 33·34, Deák Katalin 37·95, O, Egán Aloizia 8·—, dr. Égetőné Zádor Margit 7·10, Fábian J. Miklós 183·52, Fáth Imre 8·90, dr. Fedoráné Bertalan Margit 4·30, Gábrriel Emma 8·—, Gámán Rózsa 7·90, Györffy Géza 47·40, özv. Györkösné Péterffy Regina 6·30, Gyurkiczáné Lehoczky Magda 5·40, Hatvani Irén 8·—, Helyes Erzsébet 8·50, Holvayné Schmozter Margit 39·60, Igonda János 4·10, Ilonczay Mária 21·80, Juhász József 28·80, Kamenszky Béla 8·—, Kádár Kálmán

9:28, Kántorné* Metzker Borbála 8.—, Kápolnay József 21:14, Károlyi László 6:30, Kiss Anna 8.—, Kissné Lelkes Mária 20.—, Klenner Blanka 2:40, Kocziánné Bachó Anna 8.—, Coriáryné Oross Anna 8.—, Korompayné Nagy Irén 19:70. Kövesdnyé Kovács I. 27.—, Krafcsik Gábor 23:51, Kristóf András —, Kristófné Paulinyi Margit 25.—, Kuptics Anna 2:40, Kurucz né Domján Etel 11.—, Laky István 6:30, László Alice 3:10, László Béla 50:96, Lévay Ilona 78:80, Mayherr Mária 24:40. v. Mártha Gábor 8:45, v. Márháné Paulik Irma 27:40, Márton Lajos 23:90, Medveczkyné Szabó Ilona 1:80, Mezey Imre 8.—, Miklós Gergely 2:40, Miklósné Rakolczay Mária 21:30, Molnár Sándor 8.—, Molnárné Kárpáthy Piroska 17.—, Molnárné Kovács Mária 8.—, Nagy Izabella 162:26, Nagy Károly 32.—, Nagy János 8.—, Nagy Sándor 1:50, Nádashayné Padala Jolán 21:90, Náray Ferenc —, Nárayné Horváth Erzaébet 24:71, Németh Aéla 30.— Paár Miklós —, Paárné Fazekas Piroska 5:50, v. Pajor Gyula 1:70, Pataky Sándor 8.—, Patay Ferenc 23:50, özv. Pápayné Fekete Julia 81:07, Pásztor Ferenc 7:80, Petrovskyné Nagy Ilona 8.—, Porkoláb József 2:40, Rácz Elemér 8.—, Ráczné Gyulay Julia 18.—, Rátz Frigyes Ottó 2:90, Rátkay Amália 8.—, Sebők Sándor 11:46, Sebőkné Kontsek Krisztina 2:70, Sembery Imre 17:90, Siha József 23:68, Simek Irén 20.—, Somlayné Zilahy Erzsébet 23:95, Somlay Kálmán 6:50, dr. Somosné Szelay Jolán 21:10, Schedáné Kalmár Margit 20:04, Szabó Gábor 8.—, Z. Szabó László 32.—, Szabó Sarolta 20.—, Szabó Sándor 12:10, Szalay Rózsa 40:59, Száraz Gyula 1:80, Szentirmay Kálmán 2:40, Szigeti Mária 8.—, Szijjné Neubauer Margit 75:50, Tarnay Mária 8.—, Ticska Izabella 20.—, Timár István 8.—, Timárné Trajcsik Ilona 8.—, dr. Topálné Koblenz Teréz 64:78, Töreky Sándor 1:80, Töreky Simó Anna 37:40, Tuboly Jenő 54:44, Vargha Edith 13:70, Vass János 3:70, Várady Katalin 5.—, Váradyné Gaál Teréz 34:20, Vásárhely Sándor 46:60, Végh József 17:20, Véghné Molnár K. 32.—, Vigh Franciska 8.—, Vrannay Kálmán —, Vrannayné

Pozsár Julia —, Weilend Piroska 8.—, Westsik Károly 27:60, dr. Winterné Vargha Margit 17.—, Würtné Ruber Katalin 34:20, v. Zentay Rezső 25:88, Zsilák János 8.—.

B) Pártoló tagok tartozásai:

Döme Sándor 4.—, Esztergályos Margit 4.—, Király Ferenc 6.—, K. Molnár Jenő —, Török Béla 4.—.

C) Rendes tagok követelése:

Bakos Ferenc 3:50, Bartos Irén 2:40, v. Bocskóy András 3:50, Brenner József 4.—, Brózik Dezső 7:50, Czákó József 9.—, Cicatricisné Nagy Kenke 2:90, Cseke Zoltán —90, Csongor Teréz 4:50, Farkas Gyula 2:90, Fazekas István 8.—, Ferenc József 3:50. dr. Fodorná Csanádi Katalin 8.—, Gáspár János —80, Gyutay István 1:20, Helyes Endre 1:80, Horváth Ferenc —20, Illy Irma 8:70, Juhász Ilona 3:90, Kurdy Sándor 8.—, Lakatos István 5.—, Lévay Irén 8.—, Matós István 8.—, Molnár Ferenc 3:50, K. Molnár Rózsa 7:70, Obingerné Czirmes Irén 5:90, Pignitzky Ferenc 4:80, Riedlmayer János 6:90, Schill János 8.—, Szemerédy János 7:50, Szendy István —20, Szentirmay József 1:40, Szép László 2:60, Szurmó Gizella 7:50, Torontáli János 4:50, Várallay Vince 2:90, Várnay Ilona —20, Windt Erzsébet 5.—, Gaál Károly 5.—.

C) Pártoló tagok követelése:

Béky Gabriella 5:50, Gáspár László 9:60, Hőbausz Mária 9:40, Meggyesi Irén 3:50, Nemes Erzsébet 7:60.

Megjegyzés: A csillaggal jelletteknél az összeg nem végleges, hanem függő tétel. Csekklapokat küldök. Követeléseket utalom. Elnöki figyelmeztetést kérem megszívlelni!

Kisújszállás, 1938. október.

Vrannay Kálmán
főpénztáros.

— Az Eötvös-Alap Önszegélyző és Család-jóléti Osztálya a vigasztaló szavak helyett, a megvigasztaló cselekedetet nyújtja!

Vesszősi József nyomdai műintézet

Kiskunfélegyháza, 1938—1823.